

saturnalii» etc.) but, nevertheless, resonates with a connection to the tradition that has been supplemented with a particular avant-garde reception of antiquity. The avant-garde strategy of «mythical» comprehending the world is realized by determinedly constructing through deconstruction the image of the world as a play, performance, manifested with the motif of duality, literary mystification, parody and travesty; where poets put on the mask of Trickster. The antique myth about Saturn and, furthermore, the tradition of its artistic existence in world's literature we consider one of the ideological and plot matrices of Mikhail Semenko's lyrics.

Semenko's reception of mythology developed from creation of Ukrainian poetical version of Saturnalia – where the patriarchal past is precious as a childhood memory but naive and passive for the new times («Selianski saturnalii») – and to characterizing modernity as an «age of Saturn». The image of «golden age» as a component of the myth about Saturn is endowed with dramatic intonations that are similar to fatalistic motives and prediction of tragedy to the «children» of revolution.

Semenko's lyrics is a specific mythocentric text in which author-contemporary does an act of heroism in times of Saturn – titanically defends his uniqueness, the right to revolt, transform the world a new quality. The myth about Saturn as a meaning and structure creating element has transformed into biographically intense motif («past»), as well as evaluative («present») and dramatic and prophetic ones («future»). It is manifested on both explicit (allusions and images-symbols) and implicit (as an ideological element) levels.

Key words: *Mikhail Semenko, antiquity, myth, avant-garde, reception, interpretation.*

Отримано: 16.08.2015 р.

УДК 82-1/29

Горовенко М.А.

ОНОМАСТИЧЕСКОЕ ПРОСТРАНСТВО РОМАНА С. ФИЦДЖЕРАЛЬДА «ВЕЛИКИЙ ГЭТСБИ»

Исследование онимической лексики в художественном тексте за последние десятилетия становится одним из наиболее актуальных направлений литературоведения. Имя персонажа любого произведения является важнейшим элементом формы художественного произведения, неотъемлемой его частью, способствующей формированию целостного художественного образа.

Изучением имен собственных в произведениях художественной литературы занимается литературная или поэтическая ономастика, которая тесно связана со стилистикой, поэтикой, лингвистикой текста, семантикой. Литературная ономастика исследует особенности функционирования собственных имен в художественном пространстве. Имена собственные являются неотъемлемой составляющей стиля и языка писателя, тесно связаны с темой произведения, идеологическими воззрениями автора, изображаемым временем и пространством, образной системой.

Антропонимы и топонимы участвуют в раскрытии основных мотивов литературного произведения, передают подтекстовую информацию, указывают на социальный статус персонажа, его национальную принадлежность, раскрывают его в историко-культурном контексте. Более того, изучение имени персонажа с учетом его этимологии помогает глубже проанализировать замысел автора.

Филологический анализ художественных текстов, в которых, как справедливо замечает Ю. Тынянов, не бывает «неговорящих, незначащих» имен, требует особого внимания к антропонимическому пространству текста, прежде всего, к именам главных героев [6]. Наиболее важными и частотными в тексте являются антропонимы. Остальные виды поэтонимов используются автором для детализации, для создания фона.

Интерес к данной теме не угасает по сей день, что говорит об актуальности науки литературной ономастики. Возрастает количество работ, посвященных изучению различных аспектов литературной ономастики. Среди них заслуживают внимания труды таких литературоведов: А.В. Суперанская, В.А. Никонов, Ю.А. Карпенко (теория имени собственного), В.М. Калинин (поэтика онима), Ю.А. Рылов (романская антропонимика), Г.Ф. Ковалев (русская литературная ономастика). Следует отметить фундаментальные кандидатские диссертации, посвященные изучению функционирования имен собственных в художественном тексте: Э.Б. Магазаник «Онома-поэтика или «говорящие имена в литературе» и И.М. Петрачкова «Значимость имени собственного в художественном тексте».

Матеріалом для даної статті служить роман американського письменника Ф.С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі». Творчість Фіцджеральда не раз становилося предметом спеціального вивчення. Існує ряд монументальних робіт, дисертаційних досліджень, наукових статей, присвячених вивченню творчості письменника. Становиться очевидним, що поетоніми роману «Великий Гетсбі» залишаються поза полем зору літературознавців. Таким чином, розкриття ідей авторського задуму з допомогою онімічного простору і є метою даної статті.

Роман «Великий Гетсбі» представляє величезний пласт онімічної лексики. Центральним образом у романі виступає Джей Гетсбі, молодий чоловік, повернувшись з війни і несподівано розбагатівши незаконними шляхами. Гетсбі жадає повернути любов багатий Дізі, до якої він закохався, коли був бідним офіцером. Їм майже вдається досягти своєї мети, але, в кінці кінців, плани його руйнуються.

Повне ім'я героя Джей Гетсбі з'являється тільки в 3 главі, а справжнє ім'я героя Джеймс Гетс розкривається читачеві лише в 6 главі, оповідаючи історію загадкового персонажа. Ім'я Джеймс виходить з біблійського імені Іаков (апостол, син Йосифа, родич Христу). Етимологічний словник дає кілька значень імені «Джей»: сойка (птаха), нестерпимий болітун, простак, щеголь, франт (decaying or ironical use of «jay» «flashy dresser»). Зміна імені (Джей – Джеймс) є символом, який сигналізує про значущі зміни в характері персонажа. Він змінив своє ім'я в 17 років, і це подія означало початок його наполегливої кар'єри. «It was James Gatz who had been loafing along the beach that afternoon in a torn green jersey and pair of canvas pants, but it was already Jay Gatsby who borrowed a rowboat, pulled out to the Tuolumne» [8, 99]. Джеймс Гетс – це бідний хлопець з північної Дакоти, а Джей Гетсбі – це втілення мрії того ж п'ятнадцятирічного хлопця. Таким чином трансформація імені персонажа втягує за собою глибокі зміни в долі самого героя. Їх батьки були простими людьми, що не відповідали ідеалам Гетсбі. Тому він з такою легкістю отримує від імені своїх батьків, відчуваючи, що народився для чогось більшого. «He was a son of God – a phrase which, if it means anything, means just that – and he must be about his Father's business». [8, 99] Додавання до прізвища суфікса *by* націлено на створення нової соціальної конотації. Чоловік, носій такої прізвища, належить до давнього роду. *Gatsby* може бути трансформацією англійської прізвища *Gadsby*, яка означає чоловіка з Гаддесбі (графство Англія). А так як прізвище Гетсбі супроводжує прикметник «великий», для читача стає очевидним благородне походження головного героя. Інтересно те факт, що прикметник «великий» з'являється в романі тільки один раз. Але автор майстерно вплітає в канву тексту інші варіанти, створюючи загальну атмосферу величчя всього того, що торкається до образу головного героя: «Gatsby's enormous house», «Gatsby's gorgeous car».

В цілому поетонім *Gatsby* відноситься до ряду авторських поетонімів, націлених на посилення експресії при опису образу персонажа.

Образ Гетсбі статичний, незмінний на протязі всього роману, в той час як образ Ніка Каррауей відрізняється динамічністю, розвитком, виконує сюжетотвірну функцію. Ф. ХOFFMAN відзначає динаміку поглядів Ніка на Гетсбі: від повного недовіри до визнання несподіваними і вульгарними рисами вторинними. Нік – типовий американський представник «втраченого покоління», цілком поглиненого моральними проблемами. Р. Скляр знаходить, що двоїсте положення Ніка – спостерігача і діючої особи – дозволяє йому охопити всю життя роману в своїх оцінках і розумінні.

Ім'я Нік (Nick), згідно етимологічному словнику, є скороченою формою імені *Nicholas*, що в буквальному сенсі означає: люди-переможці (*victory people*). Поетонім Каррауей (Carraway) походить від слова *caraway*, що означає «тмин», спеція, яка має приємний аромат і використовується для приготування різних страв. Як уже було сказано, образ Ніка грає важливу роль у сюжетотвірності роману. Він виступає важливим елементом у розкритті сюжету, як пряма в якості невід'ємного інгредієнта, сприяючого повному розкриттю смакових якостей страви. Слегка гіркий смак тмина символізує прямолінійний характер Ніка, не відступаючого від своїх моральних цінностей, а приємний сильний аромат – це його благородна натура.

Том Бьюкенен – головний антагоніст Гетсбі, один з найяскравіших персонажів роману. Сам письменник в своїх листах визнавав, що в порівнянні з Гетсбі образ Тома вийшов дуже цілісним. Фіцджеральд виділяє основну рису Тома, розкриваючи соціальну основу формування характеру персонажа. При всій фізичній силі і самовпевненості, Том инфантильний. Инфантильність породжує «баснословне багатство», яке стоїть між Томом і справжньою життям.

Ім'я Том (Tom) є зменшувальною формою імені *Thomas*, яке означає «близнюк, дублює, копія» (twin). Том не відрізняється індивідуальністю. Таких як він автор роману

не раз встречал в то время. Все они «копии» одного прототипа – богатого, высокомерного человека с инфантильными, порою примитивными взглядами на жизнь. Деньги являются той единственной почвой, на которой может удерживаться Том. Из этой почвы вырастает то, что сам он считает моралью, но что на самом деле оказывается ее уродливым извращением.

Фамилия Бьюкенен означает «тот, кто пришел из района Бьюкенен», расположенного в Лох Ломонде в Шотландии. Также этот поэтоним может быть английской версией немецкого слова *buchenhain*, означающего «буковый лес». Нам представляется, что последний вариант наиболее ярко раскрывает сущность данного персонажа. Несмотря на то, что Том богат, имеет возможность пользоваться всеми благами цивилизации, его идеалы примитивны, его принципы просты, его суждения не отличаются глубиной мысли. И таких людей, разделяющих взгляды Тома, немало. Все они, как деревья в лесу, идентичны в своих убеждениях. Поэтоним Том в совокупности с поэтонимом Бьюкенен создают собирательный образ человека с низкими нравственными идеалами.

Очень интересны женские образы романа: Дэзи, Джордан и Миртл.

Дэзи Бьюкенен – жена Тома Бьюкенен. Автор в основном использует в романе имя Дэзи. М. Каули точно определяет сущность Дэзи, называя ее «воплощением богатства». Действительно, именно деньги обуславливают характер Дэзи. Даже в ее голосе слышится звон монет.

Поэтоним *Daisy* восходит к древнему слову *dages eage* (day's eye), используется как уменьшительная форма от слова *Margarita* (Margaret). Маргаритка – цветок, белые лепестки которого окружают желтую серединку. Белый цвет лепестков – символ невинности, но это лишь обманчивая внешняя оболочка. Желтый цвет несет негативную коннотацию. Душа Дэзи не знает жалости, она жестока. За внешней белой оболочкой скрывается темная сторона образа Дэзи. Фамилия мужа Бьюкенен добавляет значимость поэтониму Дэзи, что приводит к образу женщины привлекательной, но в то же время прагматичной и пустой. Как цветы прячутся в тени деревьев, так и Дэзи остается в тени своего мужа Тома Бьюкенен.

Образ Дэзи статичен, раскрывается, в основном, через связь с образами других персонажей: Дэзи и Том, Дэзи и Джордан. Параллелизм характеров Дэзи и Джордан, то есть одинаковая этическая ущербность этих персонажей делает их духовно очень близкими.

Джордан – стройная, манерная девушка, которая ведет себя довольно самоуверенно. Имя Джордан (Jordan) восходит к названию реки Иордан на Ближнем Востоке. Джордан может быть как мужским, так и женским именем. Поэтоним *Джордан* означает «течь вниз». Имя персонажа характеризует размеренную, беспечную жизнь героини, которая медленно плывет по течению, лишь изредка преодолевая жизненные препятствия.

Образ Миртл Уилсон интересен тем, что имеет собственное значение и в то же время существенно дополняет характеристику Тома. Миртл – воплощение легкомысленной, корыстной женщины, которая является типичным образом любовницы. Характер Миртл раскрывается во второй главе. Миртл, при всех своих претензиях, значительно ближе к беднякам, чем к богатым. Вся энергия Миртл не смогла спасти ее, и в том, что вспышка этой энергии бросила ее под колеса машины, есть своя закономерность. В этом заметна схожесть судеб Миртл и Гэтсби.

Поэтоним *Mirtle* (Myrtle) происходит от слова *myrtle*, что в переводе означает «мирт» – род вечнозеленых древесных растений с белыми пушистыми цветками. В эпоху Ренессанса вечнозеленый мирт стал символом вечной любви, супружеской верности. Образ Миртл в романе не реализует ни одно из таких высоких качеств. Нам представляется, что замысел автора состоял в том, чтобы на контрасте показать всю низменность героини, носящей такое благородное имя. Супружеская измена, на которую она так легко идет, психологически подготовлена долгими годами неудовлетворенности. Миртл, не обремененная ни знаниями, ни культурой, ни воспитанием, готова на любые действия.

Данные проведенного анализа показали, что в романе каждый антропоним был тщательно продуман писателем, каждый поэтоним несет определенный смысл, способствует созданию образа персонажа, облачает в определенную оболочку, что позволяет читателю представить образ таким, каким его задумал автор. Большинство поэтонимов были введены автором для усиления экспрессии имени при характеристике художественного образа и являются ассоциативными именами. Наименование второстепенных персонажей чаще всего представлено описательными именами.

Список використаних джерел

1. Веселовский С. Б. Ономастикон. Древнерусские имена, прозвища и фамилии / С. Б. Веселовский. – М. : Наука, 1974. – 382 с.
2. Калинкин В. М. Литературная ономастика или поэтика онима / В. М. Калинкин. – Донецк, 2002. – 364 с.
3. Карпенко Ю. А. Литературная ономастика Лины Костенко / Ю. А. Карпенко. – Одесса: Астропринт, 2004. – 216 с.

4. Лидский Ю. Я. Скотт Фицджеральд. Творчество / Ю. Я. Лидский. – К. : Наукова думка, 1982. – 312 с.
5. Суперанская А. В. Ономастика. Типология. Стратиграфия / А. В. Суперанская. – М. : Наука, 1988. – 264 с.
6. Тынянов Ю. Н. Поэтика. История литературы. Кино / Ю. Н. Тынянов. – М. : Наука, 1977. – 576 с.
7. Reaney P. H, Wilson R. M. A dictionary of English surnames / P. H. Reaney, R. M. Wilson. – London : Taylor and Francis e-library, 2006. – 3541 p.
8. Fitzgerald F. S. The Great Gatsby / F. S. Fitzgerald. – New York : Macmillan Publishing Company, 1986. – 182 p.

Анотація. В статті розглядаються актуальні проблеми сучасної ономастики. Метою дослідження постає аналіз власних імен персонажів роману С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі», що дозволяє розкрити зв'язок імені героя з його художнім образом. Вивчення імені персонажів з урахуванням його етимології сприяє більш поглибленому аналізу задуму письменника.

Ключові слова: ономастика, антропонім, текст, власне ім'я, поетонім.

Summary. The article touches upon an important problem of literary onomastics. The main objective of given investigation is to reveal connection between name of the characters on the one hand and its artistic image on the other hand. The study of the names of the main characters is performed taking into consideration the etymology, that contributes to more profound analysis of the author's message. The name of the character in any work of literature is its integral part that facilitates the formation of artistic image.

Among the different branches of onomastics there is literary onomastics which implies all proper names contained in the text and their function in it. Literary or poetic onomastics is closely related to stylistics, poetics, linguistics, semantics. The extensive analysis of anthroponyms and their functions in the work of literature help to reveal the major themes and motives of the composition, convey implicit information, specify social status of the character, its national identity.

The given article is devoted to the studying of the dominant anthroponyms in the novel «The Great Gatsby» by F. Scott Fitzgerald. The creative work of Fitzgerald has frequently been the subject of investigation. There exist numerous monumental works, dissertations, scientific research and articles, devoted to the studying of different literary aspects of Fitzgerald's creative work. The main aim of given article is to reveal the author's message with the help of «space of onyms».

The results of the performed investigation prove that every anthroponym in the novel was thoroughly developed and considered by the author, every poetonym bears definite meaning, contributes to the creation of complete artistic image of the character, which enables readers to conceive that image the way the author intended it to be. The great number of poetonyms were introduced by the author to intensify the expression of the character's names. The denomination of secondary characters is presented by descriptive names.

Key words: onomastics, anthroponym, text, proper name, poetonym.

Отримано: 19.08.2015 р.

УДК 811.111'373.7

Гуменюк І.І.

ФРАЗЕОЛОГІЧНІСТЬ КОЛОРАТИВІВ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

Незважаючи на те, що колірна лексика є постійним об'єктом експериментування в різноманітних лінгвістичних теоріях, але особливості її вживання у складі фразеологічних одиниць досліджені неповністю. У той час, як вивчення кольоросимволів крізь призму фразеології допомагає отримувати ґрунтовну інформацію про цілісну картину світу, про цінності, які характеризують той чи інший етнос.

Мета роботи – дослідити фразеологічну продуктивність, вживаність і фразеологічність колоративів (далі КТ) у складі фразеологічних одиниць (далі ФО) в англійській мові.

Матеріал дослідження отримано методом суцільної вибірки з 8 лексикографічних джерел і творів англійських та американських авторів ХІХ-ХХІ ст. Сформована таким чином картотека налічує 1 180 ФО із колоративами у лексикографічних джерелах та 195 ФО у художніх творах.